

Türkiye'nin Sakin Şehirlerinde Permakültürel Koruma, Planlama, Yönetim ve Eğitim Pratikleri

Permacultural Conservation, Planning, Management and Educational Practices in the Cittaslow of Turkey

Merve Görkem BİLGİ*

ÖZET

Şehirler enerji konusunda oburdur; aydınlatma, ısınma, serinleme ve ulaşım için sürekli daha fazla enerji ister. Diğer taraftan şehirler, daha yeşil bir yaşamın umut kaynağıdır; insan faaliyetlerini bir yerde yoğunlaştırmaları sayesinde, geriye kalan alanlar üzerindeki etkiyi hafiflettikleri gibi, yeniliklere uygun bir ortam sunar. Bu bağlamda şehirlerin, dünyamızın büyüme sancularına en iyi çözüm olacağı öngörülmektedir. Daha fazla şehirleşme bir çözüm olabilir. Bununla birlikte, hızlı şehirleşme süreci, yerele, geleneksele ve doğal dokuya saygılı sakin şehirlerin cazibesini her geçen gün daha da artırmaktadır. Bu çalışmada, doğa dostu şehirlerin dünyadaki ve Türkiye'deki örneklerini oluşturan sakin şehirlerde sürdürülen permakültürel yaşam tarzı değerlendirilerek bu şehirlerdeki koruma, planlama, yönetim ve eğitim pratikleri gözden geçirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hızlı şehirleşme, permakültürel yaşam tarzı, sakin şehirler, sürdürülebilir şehir planlaması, ekoturizm.

Çalışmanın türü: Tanıtım.

ABSTRACT

Cities are voracious settlements of energy; they need more and more energy for illumination, heating, cooling and transportation. On the other hand, cities are hope for more eco-friendly life; they moderate the load on the remaining places thanks to concentration of human activities in one place. Moreover, they provide a suitable environment for innovation. In this context, it has been predicted that the cities will be the best solution to our world's growth pain. More urbanization may be the solution. However, the process of rapid urbanization has increased the attractiveness of cittaslow regarding local, traditional and natural structure. In this paper, first, permacultural lifestyle of cittaslow, which are environmentalist patterns in Turkey, is evaluated. Second, conservation, planning, management and educational practices in these cities are reviewed.

With the effect of globalization, it is not possible to stop the social cultural, economic, political and technological changes and their effects caused by rapid erosion process in today's urban ecosystems which are turning out to be homogenous locations. But yet, it is possible to preserve natural and cultural values against the fatal effects of change by evaluating city ecosystems with cultural and biological capacity. The most important principal of this totalitarian protection and planning approach is to keep original identity, characteristic properties and differences of cities alive in order to provide them healthy development. The idea of protection is the total of expediences, including the way of these expediences, to preserve natural, archaeological, historical and architectural values that reflects the cities' past social, economical and cultural properties. The basic aim of this protection which is a cultural activity with its economical, political and social aspects, is to form healthy surroundings by uniting cultural values without losing their originalities with changing values and keep them for the population. Protection activity contains the past, the future and the recent. Because of this, it contributes to the continuity of history and culture. Protection of cities or parts of the cities provides indispensable contribution regarding quality and aesthetic.

CittàSlow net was a communion formed in 1999, in Italy by the leadership of average sized cities and towns to prevent the disappearance of quality, urbanites, standardization of living styles and local identity because of globalization. The name of the communion is formed by the composition of the words città (city) in Italian and slow in English. CittàSlow communion was not formed just for protection activity; during conformity period to globalized world, before cities lost their souls, it became useful in period of questioning necessities. In city planning CittàSlow net which aims to bring "CittàSlow activity" to life, reached 147 members in 24 countries. More than half of the quiet cities like Greve in Chianti, Orvieto, Positano, San Vincenzo, Penne, Levanto, Altomonte, Preci, Bra are in Italy, the number of countries which are in the communion like Turkey, Norway, Germany, Sweden, Belgium, Denmark, Switzerland, Holland, U.K, Poland, Spain, Slovenia, Portugal, Canada, Australia and New Zeland increases continuously. The principals that routes the quiet city life stands on the increasing living standards of urbanites and visitors and sharing of information, idea and experiences among countries in the communion on national and international level. The leading principal is to stand against fast living. However, it is not quite right to think that urbanites lead a slow motion life because slowing down does not mean behaving slow; being away from technological cause means finding stability between them by slowing down or speeding up when necessary. "CittàSlow activity" that quiet cities seized on, insists on resisting against loss of identity and culture, showing respect to local traditions and requires working and producing instead of slowing down working speed. But people who work suitable to human and nature call that as living not working. The precursor of Slow City net idea is the founder of Slow Food activity Carlo Petrini who is against canin traditional restaurants with fast food restaurants in Europe or in most cities of the world. Slow Food activity that stands on echo- gastronomic philosophy, focuses on preperation, servicing and consumption of food and its effect on the rest of the world. The production model of total nutrients used in preparing slow food are defined as agriculture practices that are friendly to ecosystem.

* Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Cities which aim to increase quality and follow substructure policy, use new technologies in order to amend city style, support production of total nutrients and protect local production are named as quiet cities and if these cities can bring their measures into life, they can take part in CittàSlow net. Among the basic ideas of Renaissance period “festina lente” means being careful while living fast; forming balance by speeding up or slowing down when necessary. 60 criterions of being a Slow City was stood on “festina lente” principal and is categorized under six titles: Environment policies, infrastructural policies, local hospitality, protecting local production, taste and alimentionation education and awareness.

The five members of CittàSlow act who gave the first CittàSlow logo to Greve in Chianti, are in Turkey. These Slow Cities are Seferihisar (İzmir), Yenipazar (Aydın), Akyaka (Muğla), Gökçeada (Çanakkale) and Taraklı (Sakarya). Before 2013 CittàSlow General Council which Seferihisar is organizing, four of the cities among five is definitely getting CittàSlow logo. Those cities are Perşembe (Ordu), Yalvaç (Isparta), Vize (Kırklareli) ve Halfeti (Şanlıurfa). The fifth one is going to be among those: Kaman (Kırşehir), Kaş (Antalya), Samandağ (Hatay) and Gevaş (Van).

The target of Slow Cities is to use slow philisophy inspired from Slow Food act to city policy. City planning in planning applications of Slow Cities, inspired from new urbanization movement. New urbanization movement is one that designs parts of the cities available to walker areas, support local economical activities, respectful to cultural heritage and having environmental principals. In the category of supporting local economic activities, supporting of ecological agriculture activities are important. During city planning period reconstruction is one of the discussion subjects to bring out cultural characteristics and social construction period. In Europe a kind of artitectual movement was started named as Europe City Renaissance and supported by many city planners and scientists. In these projects it is underlined that European cities must be organized according to traditional elements to strengthen designing principals and city quality. In this context, it is thought that many CittàSlow criteria like supporting buildings that carry historical characteristics, increasing roads for bicycles, encouraging public transportation, leading on bioartitecture and increasing green areas, are identified by new city movement. As CittàSlow movement strengthens the connection between designing principals and city quality, beyond city designing ideology, it also becomes important in today's world as an act of accessing five senses which unites with the consumption elements of capitalism. Because the power of global culture threatens the cultural difference and standardize the rythm of life, this brings out populations using slow philosophy and show resistance to similarity duration with Slow Cities.

CittàSlow movement is the product of a level of globalization in city scales. This level must be put forth by building new original locations respectful to nature and artitectual characteristics and by lessening measures the theme of CittàSlow must be subjected by local measures. Turkey in today is not an usual touristic destination. With its history, culture, natural beauties, sincere and hospitable people, folklore, delicious food, it became one of the most important tourism countries of Mediterreanean and Eurasian geography. Turkey has all the characteristics of changing tourist profile of 21st century want, who searches different taste and colour. One of the basic element that leads Tourism Strategy of Turkey 2023 is forming theme destinations by trademarking cities which have rich cultural and natural values, and the other one is evaluating natural, cultural, historical and geographical values of Turkey in protection-usage balance and using tourism in economy by developing tourism alternatives like ecotourism.

Against the investments on global level, as the local characteristics are identified with the help of policies which support good agriculture in local level and ecotourism and as those locations gain value, the unique tourism potential of Turkey without considering sustainability property, can be carried to tourism sector on global level.

Keywords: Rapid urbanization, permacultural lifestyle, cittaslow, sustainable urban planning, ecotourism.

The type of research: Presentation.

1. Giriş

Günümüz dünyasına damgasını vuran şehirleşme furyası, gelişmiş ülkelerde ve Latin Amerika'da doruk noktasına ulaşmakta ve bu bölgelerde nüfusun % 70'ten fazlası şehirlerde yaşamaktadır. Asya ve Afrika kıtalarının büyük bölümünde, nüfus patlaması ile sayıları artan insanlar, şehirlere akın etmektedir. Şehir sakinlerinin çoğu, nüfusu yarım milyonun altındaki şehirlerde yaşamakta; fakat büyük şehirler giderek daha büyük ve daha yaygın hale gelmektedir. 19. Yüzyılda nüfusu beş milyonu geçen tek şehir Londra iken (Modelski, 2003: 46) bugün nüfusu beş milyonu geçen şehirlerin sayısı, 54'e ulaşmıştır ve çoğu da Asya kıtasındadır. Metropol alanları üst üste binerek devasa şehir ağları oluşturmakta; Batı Afrika, Çin ve kuzey Hindistan'da 50 milyondan fazla insanın yaşadığı bölgeler bulunmaktadır (Kunzig, 2011:101).

Dünya nüfusu 10 milyara doğru yol alırken, yoğun nüfuslanmış şehirler, yarattığı bütün problemlere rağmen, şehir planlamacıların bir bölümü tarafından dünyanın büyüme sancularına en iyi çözüm olarak değerlendirilmektedir. Bu bakış açısına Triumph of the City-Şehrin Zaferi adlı kitabında açıklama getiren Glaeser'e göre, insanların şehirlere akın etmesinin sebebi, paranın şehirlerde olmasıdır. Şehirlerde daha fazla üretim yapılmaktadır; çünkü kişiler arasında mesafe olmaması, mal, insan ve fikirleri nakletmenin maliyetini düşürmektedir. Başarılı şehirler, insanların birbirlerinden öğrenmesini mümkün kılarak, zeki olmanın getirilerini artırmaktadır. Ortalama eğitim seviyesinin yüksek olduğu şehirlerde, eğitimsiz kişiler dahi yüksek maaş almakta; bu durum, şehirlerde insan sermayesinin taşmasına diğer bir kanıtı oluşturmaktadır (Glaeser, 2011: 169). Owen'e göre, şehirlerin yolları, kanalizasyonları ve elektrik hatları daha kısa olduğu için, şehirlerde yaşayanlar daha az kaynak harcanmasına neden olmaktadır. Tek ailelik

konutlara kıyasla apartman daireleri, daha güvenli, enerjiyi daha verimli kullanan, daha iyi yatırımlardır. Yoğun nüfuslanmış şehirlerde yaşayan insanlar, gidecekleri yerler yürüme mesafesinde olduğundan veya yeterince insan aynı yerlere gittiği için, toplu taşıma pratik bir çözüm haline gelmekte; otomobil kullanımı ve beraberinde kişi başına düşen enerji kullanımı azalmaktadır (Owen, 2009: 124). Diğer taraftan, hızlı şehirleşme, iyi yönetilemediğinde, gelirler artarken, tüketim ve kirlilik de artmakta; şehirler, yoğunlaştırılmış hasar yığınları haline gelmektedir.

Küreselleşmenin etkisiyle, homojen mekânlara dönüşmekte olan günümüz şehrsel ekosistemlerindeki hızlı erozyon sürecinin neden olduğu sosyo-kültürel, ekonomik, politik ve teknolojik değişimleri ve bu değişimlerin etkilerini durdurmak mümkün değildir. Bununla birlikte, şehir ekosistemlerinde kültürel ve biyolojik kapasite birlikte değerlendirilerek, doğal ve kültürel şehir dokularının, değişimin yok edici etkilerine karşı korunabilmesi mümkündür. Bu bütüncül koruma ve planlama yaklaşımının en önemli prensibi, şehirlerin sağlıklı gelişebilmesi için, şehirlerde var olan özgün kimliğin, karakteristik özelliklerin ve farklılıkların, işlevsel anlamda kullanılarak yaşatılmasıdır. Koruma kavramı, şehirlerin geçmişteki sosyal, ekonomik, kültürel özelliklerini yansıtan doğal, arkeolojik, tarihsel ve mimari değerlerin; gelecek nesillerin de yararlanması amacıyla yok olmasına engel olmak için önlemler alarak, bu önlemlerin şekline karar vermeyi de içeren bir müdahaleler bütünüdür. Özünde ekonomik, politik, toplumsal ve mekânsal boyutlarıyla kültürel bir faaliyet olan korumada temel amaç, geçmişten bugüne gelen kültürel birikim ve değerleri, özgünlüklerinden bir şey kaybettirmeksizin, zamanla farklılaşan değerler ile bütünleştirerek ve toplumlar için koruyarak, sağlıklı yaşam çevreleri oluşturmaktır. Koruma faaliyeti, geçmişi, geleceği ve günümüzü içeren bir zaman kesitini kapsamaktadır. Bundan dolayı, tarihsel ve kültürel sürekliliği sağlamaya katkı sunmaktadır. Şehirlerin veya şehir parçalarının korunması, şehirlere, şehrsel kalite ve estetik açıdan vazgeçilemez ve yeri doldurulamaz katkılar sağlamaktadır.

Aynı tabela, mağaza ve binalarıyla, günümüzün gittikçe birbirine daha çok benzeyen şehirleri arasında, yerel farklılıkların ve değerlerin ön plana çıkarılması açısından, korunmuş şehirler, tekdüzelik ve yeknesaklığa karşı durabilmek için imkânlar sunmaktadır (Kiper, 2006: 18-19). Bu noktada, CittàSlow (Sakin Şehir) hareketi, küreselleşmeye karşı, şehirlerin dokusunu ve sakinliğini korumayı, yaşam tarzının aynılaştırılması aracılığı ile yerel özelliklerin ortadan kaldırılmasını engellemeyi amaçlayan etosu ile dikkat çekmekte ve hızlı şehirleşmeyi yönetebilmek adına umut verici bir model oluşturmaktadır.

CittàSlow ağı, 1999 yılı İtalya'sında, küreselleşmenin, şehirlerin dokusunu, sakinlerini, yaşam tarzını standartlaştırmasını ve yerel kimliğini ortadan kaldırmasını engellemek isteyen orta büyüklükte şehirlerin ve kasabaların öncülüğünde ortaya çıkan bir birliktir (Angeli, 2012: 46). Birliğin adı, İtalyanca città (şehir) ve İngilizce slow (sakin, yavaş) kelimelerinin birleştirilmesiyle türetilmiştir. Sakin şehirler birliği, salt koruma hareketi olarak doğmamıştır; küreselleşen dünyaya uyum sağlama sürecinde, şehirler ruhlarını kaybetmeden önce, atılması gereken adımların sorgulanması periyodunda hayat bulmuştur. Şehrsel tasarım ve planlamada Yavaşlık Akımı'nı hayata geçirmeyi amaçlayan CittàSlow ağı, 25 ülkede 161 üyeye ulaşmıştır. Greve in Chianti, Orvieto, Positano, San Vincenzo, Penne, Levanto, Altomonte, Preci, Bra gibi sakın kasaba ve şehirlerin yarısından fazlası İtalya'da bulunmakla birlikte, Türkiye, Almanya, Norveç, İsveç, Belçika, Danimarka, İsviçre, Hollanda, Birleşik Krallık, Polonya, İspanya, Slovenya, Portekiz, Kanada Avustralya ve Yeni Zelanda'da birliğe dâhil olan şehirlerin sayısı gittikçe artmaktadır (Radstrom, 2011: 91; Council of Europe, 2011: 87; Pink, 2012: 122).

Bir sakın şehrin yaşamına yön veren prensipler, şehir insanların ve ziyaretçilerinin yaşam kalitesinin yükseltilmesi, birliğe dâhil olan şehirlerarasında, ulusal ve uluslararası ölçekte bilgi, fikir ve deneyimlerin paylaşılması üzerine kuruludur (Fullagar, Markwell ve Wilson, 2012: 4). Hızlı yaşamın karşı cephesinde durmak, önde gelen prensiptir. Bununla birlikte, sakın şehrin insanların yaşam temposunun, yavaş olduğu düşünülmemelidir. Çünkü yavaşlamak, yavaş davranmak değildir; teknolojinin getirdiği kirlilikten uzak olmak, gerektiğinde hızlanıp gerektiğinde yavaşlayarak aradaki dengeyi bulmak anlamına gelmektedir. Sakin şehirlerin benimsediği Yavaşlık Akımı, küreselleşmenin getirdiği kimlik ve kültür kaybına karşı direnmeyi, yerel geleneklere saygı duymayı ve yaşatmayı vurgularken, çalışma temposunu düşürmeyi değil, aksine çalışmayı ve üretmeyi gerektirmektedir. Fakat insana ve doğaya uygun bir şekilde çalışan insanlar buna çalışmak değil, yaşamak demektir (Şarman, 2011: 86).

Sakin şehirler ağı fikrinin öncüsü, Avrupa'da ve dünyanın pek çok şehrinde, hızlı yemeklerin servis edildiği restoran zincirlerinin, geleneksel restoranlarla yer değiştirmesinin karşısında olan Yavaş Yemek hareketinin kurucusu Carlo Petrini'dir. Eko-gastronomik felsefeye dayanan Yavaş Yemek hareketi, yemeğin hazırlanması, servis edilmesi, tüketilmesi ve tüketilen gıdaların dünyanın geri kalan kısmı üzerindeki etkileri üzerine odaklanmaktadır. Yavaş yemeğin hazırlanmasında kullanılan tam gıdaların üretim modeli, insan sağlığı ve hayvan refahının dikkate alındığı, ekosisteme zarar vermeyen tarım uygulamaları olarak tanımlanmaktadır (Miele, 2008: 136).

2. CittàSlow ölçütleri

Şehirselle kaliteyi yükseltmeyi hedefleyen çevre ve altyapı politikaları izleyen, şehir tarzının iyileştirilmesi için yeni teknolojiler kullanan ve geliştiren, tam gıdaların üretimini destekleyen ve yerel üretimi koruyan şehirler, sakin şehir olarak adlandırılmakta ve bu şehirler, sakin şehir ölçütlerini hayata geçirdikleri takdirde CittàSlow ağına katılabilmektedir (Miele, 2008: 139).

Rönesans döneminin temel düşünceleri arasında yer alan "festina lente", hızlı yaşarken, dikkatli olmak; gerektiğinde hızlanıp, gerektiğinde yavaşlayarak, arada denge kurmak anlamına gelmektedir. Altı başlık altında kategorize edilen, sakin şehir olabilmenin 60 ölçütü, "festina lente" prensibine dayandırılmıştır (Çiner, 2011: 22):

2.1. Çevre politikaları

Sakin şehir olabilmenin ölçütlerine göre, sakin şehirler, şehrin dokusunun ve çevresindeki alanın karakteristiklerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla belirlenen politikalar izleyen, geri kazanım ve yeniden kullanım teknikleri ile ilgili sorumluluklarını önemseyen şehirlerdir (Health, Oc ve Tiesdel, 2012: 387).

Sakin şehirlerin izlediği çevre politikaları arasında, hava, su ve toprak kalitesinin, yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi, kentsel çöp ve özel atıkların ayrıştırılarak toplanmasının özendirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik projelerin hayata geçirilmesi, endüstriyel ve evsel kompostlamanın yaygınlaştırılması, şehirselle kanalizasyon için, atık su arıtma tesisinin kullanılması, alternatif enerji kaynaklarının ve enerji kazanımı ile ilgili yerel yönetim projelerinin hazırlanması, genetiği değiştirilmiş organizmalı ürünlerin tarımda kullanılmasının yasaklanması, gürültü kirliliği ve elektromanyetik kirliliği kontrol eden sistemlerin kurulması, EMAS, ECOLABEL, ISO 14000, SA 8000 gibi çevre yönetimi sistemlerinin benimsenmesi yer almaktadır.

2.2. Altyapı politikaları

Bir diğer sakin şehir ölçütü, şehir tarzının yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi amacını taşıyan, şehirselle dokunun korunmasını ve çevre kalitesinin yükseltilmesi için teknoloji kullanımını destekleyen altyapı politikalarının izlenmesidir. Bu altyapı politikaları arasında, tarihi merkezlerin ve kültürel miras değerleri ile ilgili çalışmaların geliştirilmesi, okulları ve kamusal binaları bağlayan bisiklet yollarının planlanması, biyomimarinin teşvik edilmesi, şehir sakinleri için internet tabanlı bir belediye ağı oluşturulması ve belediye hizmetlerinin bu ağ üzerinden duyurulması, şehirlerin renkleri ile ilgili planlamaların yapılması, meydan ve pazar yerlerinin reklam panolarının, kentselle dokunun estetiğini bozmayacak şekilde düzenlenmesi, toplu ve özel alanlarda, peyzaj mimarisi ölçütlerine uygun çizgilerde yerel bitkilerin yetiştirilmesi, şehirlerin kablosuz sistemler ile teçhiz edilmesi yer almaktadır (Pink, 2012: 132).

2.3. Yerel konukseverlik

Sakin şehirlerin yerel konukseverlik kategorisinde yer alan ölçütleri arasında, turist bilgisi ve nitelikli konukseverlik için eğitim ve seminerler düzenlenerek şehir sakinlerinin, işletmecileri ve mağaza sahiplerinin bilinçlendirilmesi, tarihi merkezlerde, yol gösteren turist güzergâhları ile birlikte, uluslararası turist işaretleri kullanılması, ziyaretçilerin şehre yaklaşımlarını, özellikle takvimlendirilmiş etkinlikler için bilgi ve hizmetlere erişimlerini kolaylaştırıcı, otopark veya resmi kurumların açılış saatlerinin esnetilmesi gibi resepsiyon yönergeleri hazırlanması bulunmaktadır (Mohr, 2011: 65).

2.4. Yerel üretimi korumak

Sakin şehirler, küreselleşmenin getirdiği kimlik ve kültür kaybına karşı direnerek, yerel geleneklere saygı duymayı ve yaşatmayı vurgulamakta ve yerel çeşitlerin üretimini desteklemektedir. Yerel çeşitlerin üretimin desteklenmesi ve güçlendirilmesinin taahhüt edilmesi, sakin şehir başvuru sürecinde dikkate alınan en önemli başlangıç ölçütü olarak kabul edilmektedir.

Yerel çeşitler, bir bölgenin farklı yörelerindeki çiftçiler tarafından adlandırılmış, seçilmiş ve nesiller boyu el değiştirerek günümüze kadar ulaştırılmış, yerel toprak ve iklim koşullarına uyum sağlamış, hastalıklara ve zararlılara karşı dayanıklı tohumlardır. Üretimlerinde aşırı su, gübre ve kimyasal kullanımı olmadığı için, çevre kirliliği meydana gelmemektedir. Bu tohumlar, binlerce yıldır değişen koşullara uyum sağlayarak günümüze ulaşmayı başarmış örnekler olduğundan, yaşamın sürdürülebilirliği için birer genetik hazine değerindedir. Dolayısıyla yerli tohumlar, gıdanın güvencesi olan biyolojik çeşitliliği desteklemektedir. Bununla birlikte, yaşamın güvencesi olan yerel çeşitlilik her geçen gün yok olmakta; laboratuvarlarda üretilmiş, numaralanmış, sadece dış görünüş olarak albenisi olan meyve ve sebzelere dönüşen tek seferlik tohumların egemenliği, yerli ürünleri tehdit etmektedir. Küçük çiftçiler piyasa şartlarının uygun olmaması nedeniyle bu çeşitleri terk etmektedir. Bu durum tohumların dönüşüm sürecini durdurmaktadır.

Buldukları yörenin çevre, iklim ve toprak koşullarına uyum yetenekleri gelişmiş yerli tohumların gelecek nesillere aktarılabilmesi bağlamında, tohum çeşitliliğinin ve yerel üretimin korunması, ekilerek çoğaltılması ve paylaşılması ölçütünün, sakin şehir olabilmenin belirleyicileri arasında bulunması, sürdürülebilir gıda güvenliği açısından önem taşımaktadır. Sakin şehirlerde, doğal ortamda doğal olarak oluşamayacak, kendi genetik yapısına insan eliyle gen aktarılan transgenik organizmalı ürünler üretilmemektedir. Yerel üretimin korunması kapsamında, organik tarımın geliştirilmesi için projeler hayata geçirilmektedir. Organik tarım, tarımsal üretimin insana ve çevreye zarar vermeden gerçekleştirildiği, sentetik kimyasalların ve katkı maddelerinin kullanılmadığı, üretimden son kullanıcıya ulaşana kadar her aşamada kontrol edilerek sertifikalandırılan bir tarımsal üretim biçimidir.

CittàSlow Yönetmeliği'nde, sakin şehirlerin tasarımı ve planlanması ile ilgili ölçütler kategorisinde belirtildiği gibi, aday şehirler, ayırt edici özelliklerini ve yerel kimliklerini ön plana çıkaran politikalar izleyeceklerini taahhüt etmek zorundadır. Aynı zamanda, bir şehrin, sakin şehir olabilmek için yerel ayırt edici özelliklere sahip olması ve özel bir şehir olma duygusu yaşatması, yerel üretimin korunması ölçütü ile eşit derecede önem taşımaktadır (Knox, 2005:4).

Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan geleneksel çalışma ve meslek yöntemlerinin, el sanatlarının korunması, esnaf ve zanaatkarlar tarafından üretilen ürünlerin, eşya ve el işlerinin kalitesinin sertifikalandırılması, yerel kültürel etkinliklerin yaşatılması, yerel üretimin korunması kategorisinde yer alan diğer sakin şehir ölçütleridir.

2.5. Tat ve beslenme eğitimi

Sakin şehir insanları ve aynı zamanda dünyanın diğer şehirlerinde yaşayan genç insanlar arasında yerel özelliklere ilişkin farkındalığın yükseltilmesi amacıyla, Yavaş Yemek hareketi ile işbirliği içinde, okullarda tat ve beslenme konusunda eğitim programları hayata geçirilerek, gıda maddelerinin nerede ve nasıl üretildiği, üretim süreci ve dolaşımının nasıl gerçekleştirildiği, tam ve organik gıdaların, işlenerek zenginleştirilmiş yapay gıdalardan farkları konularında öğrencilere bilinç kazandırılmaktadır. Şehir ve okul bahçeleri, geleneksel yöntemlerle yetişmiş yerel çeşitler için geliştirilmekte, yerel ürünler kullanılarak hazırlanan yemeklerin ve beslenme geleneklerinin, ortak yemek servisleri ve okul kantinleri bünyesinde korunmasına özen gösterilmektedir.

Tat ve beslenme eğitimi, Yavaş Yemek felsefesinin en önemli unsurunu oluşturmaktadır. Sakin şehirlerde oluşturulan lezzet atölyeleri ve Yerel Yavaş Yemek Örgütlenmesi (Convivium) bünyelerinde, okullar için tat ve beslenme konusunda eğitim programları geliştirilmektedir (Yurtseven, 2006: 23). Bu eğitim programları, öğretmen yetiştirme eğitimlerinden, öğretim programı geliştirme çalışmalarına; okul yemeği organizasyonlarından, okul sonrası faaliyetlere uzanan etkinlikleri kapsamaktadır. Bir elma bahçesi veya yerel bir çiftlik ziyareti gerçekleştirilmesi, organik ürünler ve şarapların tadılması, yerel üreticiler ve araştırmacıların davet edilmesi, bilgilendirme toplantıları organize edilmesi, bir Yavaş Yemek Yerel Birimi

olan Convivium'da, öğrenmenin, doğanın dilinden konuşarak gerçekleştirildiğinin en güzel örneklerini oluşturmaktadır. Convivia eğitim programlarında bitki ve tahıl yetiştirilirken, arazi çalışmaları sırasında doğrudan edinilen deneyimler çok önemlidir çünkü zengin etkileşim fırsatları sunan arazi çalışmaları bilginin kalıcılığını ve öğrenme kapasitesini artıran bir öğretim yöntemidir (Bilgi, 2008: 42; Yılmaz ve Bilgi, 2011: 973). Bu bağlamda, Yavaş Yemek hareketi her Convivium'un kendi kasaba veya şehrinde bir okul bahçesi kurmasına karar vermiştir. Tarım atölyeleri olarak organize edilen okul sebze bahçelerinde, öğrenciler, disiplinlerarası yaklaşımın öne çıktığı, konuları tüm yönleriyle ele alan öğretim uygulamaları ile bitki yetiştirmeyi öğrenmekte ve mevsim döngüsünü kavramaktadır. Convivia eğitim programlarında, dialog kurmayı, ifade özgürlüğünü, işbirliğini, dinlemeyi ve ortak bir anlayış geliştirmek amacıyla katılımcı olmayı teşvik eden, merak duygusunu harekete geçirerek sezgisellik ve eleştirel düşünme yetisi kazandırmayı hedefleyen öğretim uygulamalarına yer verilmektedir.

Tat ve beslenme eğitimi aktiviteleri, CittàSlow ağına katılabilme ölçütleri arasında bulunan en önemli kategoriyi oluşturmaktadır. Bu aktiviteler, besin maddelerinin özellikleri ve üretim yerlerine ilişkin bilgi iletimi konusunda temel teknolojik kaynaklar olarak değerlendirilmektedir. Geleneksel bilginin ve tatların devamlılığı ise ancak yerli çeşitlerin devamlılığı ile mümkündür. Yörelere has tatların yerel çeşitlerle bağlantısı vardır. Örneğin, özü olmayan buğday unundan yöresel ekmek, börek veya baklava çeşitlerinin üretilmesi düşünülemez; üretilse dahi aynı tadı vermesi mümkün değildir. Bu bağlamda, yerli çeşitlerden elde edilen ürünleri yetiştirmek, aynı zamanda hem besleyici değeri hem de lezzeti istemek anlamına gelmektedir. Çünkü yerli tohumlardan üretilen ürünlerin protein, lif, şeker, vitamin, antioksidan, gluten gibi kimyasal madde içerikleri ve renk, koku gibi kalite özellikleri, endüstriyel tohumlardan elde edilen geliştirilmiş çeşitlere göre daha üstündür (Karagöz, 2012: 7). Bu çerçevede, tat ve beslenme eğitimi, yerel gelenek ve lezzetleri, bilgiyi ve kültürleri öne çıkaran ve kendi kendini besleyen bir misyon üstlenmektedir.

2.6. Farkındalık

Farkındalık kategorisinde yer alan ölçütler arasında, şehir sakinlerine, CittàSlow ağına dâhil olabilmenin ölçütleri hakkında bilgi sağlayan kampanyalar düzenlenmesi, Yavaşlık felsefesini kazandırmak amacıyla, eğitsel bahçe ve park etkinliklerinin organize edilmesi, yerel tohumların korunmasına ilişkin projelere katılımın teşvik edilmesi, Sakin Şehir ve Yavaş yemek faaliyetlerinin yaygınlaştırılması için programlar hazırlanması yer almaktadır.

CittàSlow ağına dâhil olan şehirler, aynı zamanda diğer ağlara katılımın desteklendiği şehirlerdir. İtalyan sakin şehirlerinin birçoğunda, şehir kimliğini ön plana çıkaran ve şehrin tüm çekim noktalarının en üst düzeyde kullanılmasını hedefleyen marka şehir politikaları izlenmekte; kültürel ve doğal değerlere sahip şehirler markalaştırılarak, turizm sektörü güçlendirilmektedir (Ritzer, 2007: 52; Robinson, Heitmann and Dieke, 2011: 118; Goldstein, 2012: 121).

3. Sakin Şehir Ağına Katılım Süreci

Bir şehir, Sakin Şehir olabilmek için gerekli 60 ölçütten en az yüzde 50'sini yerine getirmeli ve geri kalan ölçütleri yerine getireceğine dair sözleşme imzalamalıdır. Sakin Şehir Ağı'na üyelik süreci, sakin şehirlerdeki yerel yönetim temsilcilerinden oluşan Koordinasyon Komitesi tarafından özenle değerlendirilmekte; sakin şehir ölçütlerinin hayata geçirilip geçirilmediği düzenli aralıklarla izlenmekte ve doğrulanmaktadır. Sakin Şehir Ağı'na katılım başvurusundan sonra, aday şehre gerçekleştirilen ziyaret sırasında ilk değerlendirmenin yapıldığı toplantı organizasyonları, her yıl tekrarlanmaktadır (Er, 2011: 116).

Sakin şehir ağına katılım başvurusunda bulunan kasaba ve şehirler, düzenli olarak sundukları özdenetim raporlarında, altı kategoride toplanmış olan CittàSlow ölçütlerini ne ölçüde yerine getirdiklerini ve belirledikleri hedeflere hangi politikalar doğrultusunda ulaştıklarını belirtmektedir. Bir şehrin Sakin Şehir Ağı'na katılımı gerçekleştiğinde, o şehir, Sakin Şehir hareketinin logosunu ve Sakin Şehir markasını kullanma hakkına sahip olmaktadır. Sakin Şehirlerin logosu, sırtında şehri taşıyan salyangozdur. Salyangoz, yavaşlık erdemini simgelemektedir. Yavaşlık ise uyumun ve yerleşik kültürün temel yeteneğidir (Şarman, 2011: 77; Yurtseven, 2006: 2).

Sakin Şehir hareketi, on sakin şehrin seçilmiş belediye başkanlarından oluşan bir Genel Kurul tarafından yönetilmektedir. Sakin şehir ölçütlerinin bilimsel ve teknik içerik bakımından güncellenmesi ve

düzenli aralıklarla değerlendirilerek çağdaş bilgilerle revize edilmesi, tüm ağı ilgilendiren Sakin Şehir girişimlerinin finanse edilmesi için bütçe hazırlığı ve koordinasyonu, Sakin Şehir misyonunun gerçekleştirilmesinde ilerleme amaç ve standartlarının ve özel politikaların belirlenmesi, bu kurulun sorumluluğundadır. Her yıl farklı bir Sakin Şehir’de Genel Kurul toplantısı organize edilerek, Ağ’a katılan şehirlerin hayat kalitesini etkileyen problemler üzerine teknik ve bilimsel bağlamlarda tartışmaların gerçekleştirildiği platformlar oluşturulmakta; şehir planlama, mimarlık, ekonomi ve gazetecilik alanlarında araştırmalar yapan akademisyenlerin, problemlerin çözümü noktasında öneriler sunarak Bilim Kurulu’na katkı sağladığı yıllık Kurul Raporları hazırlanmaktadır.

4. Türkiye’nin Sürdürülebilir Şehir Modelleri

CittàSlow logosu olan salyangozu ilk olarak Greve in Chianti’ye veren Sakin Şehir hareketinin beş üyesi Türkiye’dedir. Bu sakin şehirler, Seferihisar (İzmir),Yenipazar (Aydın), Akyaka (Muğla), Gökçeada (Çanakkale) ve Taraklı’dır (Sakarya). Seferihisar’ın ev sahipliğini organize edeceği 2013 CittàSlow Dünya Genel Kurulu’ndan önce, beş şehirden dördünün Sakin Şehir logosu alması kesinleşmiştir. Bu şehirler, Perşembe (Ordu), Yalvaç (Isparta), Vize (Kırklareli) ve Halfeti’dir (Şanlıurfa). Beşinci şehir ise, Kaman (Kırşehir), Kaş (Antalya), Samandağ (Hatay) ve Gevaş’tan (Van) biri olacaktır (Er, 2011: 117).

4.1. Seferihisar: Türkiye’nin CittàSlow başkenti

Türkiye’deki Sakin Şehir hareketinin başlangıcı, 2009 yılında Seferihisar ile ön almıştır. CittàSlow logosunu alabilmek için gerekli 60 ölçütten yüzde 70’ini yerine getirerek, Türkiye’nin ilk Sakin Şehri markasını kullanma hakkına sahip olan Seferihisar, aynı zamanda Türkiye’nin CittàSlow başkenti ilan edilerek CittàSlow Türkiye Koordinatörlüğü görevini almıştır. Seferihisar ilk olduğundan dolayı, Sakin Şehirler ağına katılmak isteyen diğer belediyeler, Seferihisar’ı referans göstererek, bu uluslararası birliğe dâhil olmuştur. Haziran 2011’de Polonya’daki CittàSlow Genel Kurulu’nda, Yenipazar, Akyaka, Gökçeada ve Taraklı, Türkiye’nin dört yeni Sakin Şehri seçilmiştir (Şarman, 2011: 77).

Akman ve Argun’a göre, Seferihisar’ın Sakin Şehir üyeliği, ulusal ve küresel rekabette yer edinebilmesi bağlamında önemlidir (Akman ve Argun, 2010: 47). Çünkü CittàSlow hareketinin, şehirlerin özgün kimliğini, doğal ve kültürel kimliğini koruma çabaları, küresel ekonomideki turizm hareketlerinin yönünü etkilemek açısından bir işlev görmektedir. Aynı zamanda bu işleve, korumaya kaynak yaratıcı bir görev atfedilmesi de söz konusudur. Dolayısıyla Seferihisar gibi, dünya turizminde önemli yere sahip olabilecek, CittàSlow Ağı’na dâhil, ülke ekonomisine önemli kaynak sağlayabilecek kapasiteye sahip şehirlerde doğal ve tarihi dokunun korunması, bu kültürel miras değerlerinin hem gelecek nesillere ulaştırılması, hem de ulusal ve küresel ölçekte sürdürülebilir turizmin hizmetine sunulması açısından büyük önem taşımaktadır.

Sakızlı tarhana, nohutlu mantı, samsades, ekmek dolması, balıklama, piroh, Armola, kuzu dolması, lok lok ve yuvalaça gibi yöresel tatların temsil ettiği mutfak mirası, Seferihisar Sözlü Tarihi çalışmasına ilham veren yetmiş beş yaş üstü partileri, aracısız satış yapılan köy pazarı, yerli tohum takasları, tiyatronun kaynağı antik Teos kenti, Mavi Bayraklı plajları, CittàSlow Üniversitesi Projesi ve UNICEF bünyesinde oluşturulan Çocuk Dostu Kentlerin Türkiye’deki ilk örneği olması, Seferihisar’ı özel bir destinasyon yapmaktadır.

Eski geleneklerin, anneannelerin yaptıkları yemeklerin ve çocukken oynadıkları oyunların, dedelerin anlattıkları masalların gün ışığına çıkarılması için Seferihisar’da yetmiş beş yaş üstü partileri düzenlenmektedir. Eski tatlar ve gelenekler, yetmiş beş yaş üzerindeki Seferihisarlıların anlatımları ile Seferihisar Sözlü Tarihi kitabına hayat vermektedir. Sözlü tarih yaklaşımı, Seferihisar’ın yerel toplumu tarafından benimsenen ve korunan kültürel miras değerlerinden özgün gıda yönetimine ilişkin yapısal değişimin açıklanmasında yararlanılan bir belgeleme yaklaşımıdır. Bu bağlamda, yerel toplumun ve bu toplumun bireylerinin çalışma grubuna alınarak dünün ve bugünün deneyim birikiminin kaydedilmesi ve belgelenmesi yaşamsal öneme sahiptir. Sözlü tarih araştırmacılığının temel amacı, bu kaynak kişilerin belleğinden ve bu günkü yaşam uygulamalarından aktardıkları deneyimleri kaydederek, kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılan bilgisini ve değerlerini belgelemektir (İlyasoğlu vd., 2003: 44). Sözlü tarih, geçmişin yaşayan belleğidir. Herkesin kendi yaşamına ilişkin olarak anlatabileceği bir öyküsü vardır. Bu yaşam öyküleri, yüzyılımızın tarihi için değerli bilgiler içermektedir. Bunlar, benzeri görülmemiş değişiklik

dönemlerinin, bu değişiklikleri yaşayan erkekler ve kadınların aracılığıyla doğrudan anlatımıdır. Bu tür yaşayan belleklere bugün başvurulmazsa, sonsuza dek yok olurlar. Sözlü tarihçiler, onları gelecek için kaydederler (Caunce, 2001: 38). Seferihisar'ın Sözlü Tarihi çalışması, Seferihisar'ı tarih boyunca karakterize eden Yavaş Yemek kaynaklarının, bugünün insanların belleğinde nasıl taşındığını görme çabasının yanı sıra, bu süreçlerin günümüzde nasıl yaşandığına da bakmayı amaçlamaktadır.

Yerel üretim ve tüketim, Sakin Şehirlerin önde gelen prensipleri arasındadır (Slow Food, 2012). Yerel üretimin desteklenmesi bağlamında, Seferihisar belediyesi, ilçe merkezindeki eski hizmet binasını yerli üreticilere tahsis etmiştir. Haftanın altı günü açık olan bu köy pazarında Seferihisarlılar kendi ürettikleri ürünleri doğrudan değerlendirme imkânı bulmaktadır. Salı günleri köy pazarının önünde kurulan tüketici pazarında, dokuz köyden yaklaşık 120 çiftçinin katılımıyla organik ve iyi tarım sertifikalı çiftçiler, ürünlerini satışa sunmaktadır. Pazar günleri kurulan Sığacık Kale İçi Pazarı için de Seferihisar Belediyesi'nin üreticilerden herhangi bir kiralama talebi bulunmamaktadır.

Seferihisar'da, yüz yıllardır çiftçiler tarafından seçilerek bugüne gelen yerli tohumların, çok uluslu karmaşık gıda sanayi ve üretim zincirinin çarkları arasında gerçekliğini giderek yitirmemesi için Tohum Takası Şenliği düzenlenmekte; kurulan pazaryerinde, üreticiler tohumlarını birbirleriyle takas etmektedir (Yaşın, 2011: 34). Tohum takası Şenliği'nin amacı, köylerdeki yerli üreticilerde, kaybolmak üzere olan tohum çeşitlerinin korunması bilincini oluşturmak ve aynı zamanda tüketicilere de bu bilinci kazandırarak, yerli tohumlardan üretilen ürünler için iyi pazar olanakları yaratmaktır. Tohum Takası Şenliği etkinliği, Seferihisar Belediyesi'nin tohum bankası projesinin ilk adımı olarak değerlendirilmektedir.

Heredot'a göre, İonlar şehirlerini, bizim yeryüzünde bildiğimiz en güzel gökyüzü altında ve en güzel iklimde kurmuşlardır. Bu on iki İon şehriden biri de Sığacık'taki Teos'tur. Dünya tarihinin ilk sanatçılar birliği Teos'ta kurulmuştur. Teos'ta, İÖ 700'lü yıllarda düzenlenen Dionysos Şenlikleri, bugünkü modern karnavalların temeli kabul edilmektedir. Bu şenliklerde halkın, yuvarlak bir meydanda (orchestra) toplandığı; lirik şarkılar söyleyerek koronun etrafında dans ettiği bilinmektedir. Orchestra, orhesis sözcüğünden gelmektedir; dans edilen yer anlamındadır. Tiyatronun kaynağı da Dionysos Şenlikleridir. Şenliklere katılanların sayısı, her yıl arttığından dolayı yuvarlak alan yetersiz kalmaya başlayınca, daha çok sayıda insanın gösterileri seyredebilmesi için, alanın önünde bulunduğu yamaca oturma sıraları konulmuş ve böylece amfiteatrlar doğmuştur (Şarman, 2011: 88).

Türkiye'nin en uzun sahil şeridinde sahip şehirlerinden biri olan Seferihisar'da Ürkmez, Akarca ve Sığacık'ta olmak üzere üç Mavi Bayraklı plaj bulunmaktadır. Plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan Mavi Bayrak sahibi olmak için, deniz suyunun temizliği, çevre yönetimine verilen önem, çevre bilincinin oluşturulmasına yönelik çalışmalar, plaj ve marinaların ihtiyaçlarına cevap verebilecek donanımın olması ve güvenlik gibi ölçütler esas alınmaktadır. Mavi Bayraklı plajların yüzme suyu kalitesi periyodik olarak ölçülmekte; plajda, toplu taşıma ve bisiklet gibi sürdürülebilir ulaşım seçenekleri teşvik edilmektedir. Mavi Bayrak ödüllü Seferihisar plajları, çevre yönetimi konusunda yarattığı farkındalıkla şehrin sahil şeridinin korunmasına ve doğal hayatın devamlılığına katkıda bulunmaktadır (Aymergen, 2012: 39).

Yavaşlayan şehirlerin bir diğer hedefi, doğayı koruyarak teknolojiyi en üst düzeyde kullanmaktır (Şarman, 2011: 83). Bu bağlamda güneş, rüzgâr ve jeotermal gibi alternatif enerjilerden yararlanmak çok önemli bir hedefdir. Güneş enerji panelli aydınlatma elemanlarının kullanılmaya başlandığı Seferihisar'da amaç, bu enerji kaynağının kullanımının yaygınlaştırılmasıdır. Yılın üç yüz gününü güneşli geçiren Seferihisar aynı zamanda kaplıcalar ve termal enerji kaynakları açısından verimli bir coğrafyaya ve güçlü rüzgâr koridorlarına sahiptir. Bu çerçevede şehrin ısınmasında jeotermal enerji kullanımı planlanmakta; rüzgâr enerjisi kullanan aydınlatma üniteleri projelendirilmektedir.

Seferihisar, UNICEF bünyesinde oluşturulan Çocuk Dostu kentlerin Türkiye'deki ilk örneğidir. Çocuklar kendi belediye başkanlarını ve meclislerini seçerek düzenli aralıklarla toplanmakta; alınan kararlara müdahale ederek adeta bir gölge belediye gibi faaliyet göstermektedir (Er, 2011). Çocuk Dostu Seferihisar Projesi çerçevesinde, 1982 yılından bu yana Avrupa Drama Buluşmaları organizasyonuna imza atan European Drama Encounters (EDERED), Türkiye'deki partneri Çağdaş Drama Derneği işbirliği ile 2012 yılı buluşmasını Seferihisar'da gerçekleştirmiştir. 2011 yılından bu yana EDERED üyesi olan Çağdaş Drama Derneği, tiyatrodan ve eğitim alanında yaratıcı dramının bir ders ve bir yöntem olarak yaygınlaştırılması amacı ile 1990 yılında kurulmuştur. Avrupa Drama Buluşmaları kapsamında, Fransa,

Rusya, İngiltere, Danimarka ve İsviçre'nin aralarında bulunduğu on iki farklı Avrupa ülkesinden katılan öğrenciler, drama ve tiyatro yoluyla kültürlerarası etkileşimin gerçekleştiği bir öğrenme süreci yaşamaktadır.

Drama çalışmalarının hazırlık, ısınma, doğaçlama, değerlendirme şeklinde kategorize edilen her aşamasında, kendiliğindenliği bünyesinde barındırması, onun gücünü oluşturan en önemli bileşenlerinden biridir. Her insanın doğuştan sahip olduğu yaratıcılık potansiyelinin dışa vurulmasında, drama sürecinin güçlü etkisi, hemen her yaşta ve her düzeydeki katılımcının ortak düşüncesidir (Simons, 2000: 8). Drama, yaratıcılık için gerekli olan beynin sol ve sağ yarı kürelerini geliştirerek yaratıcı düşünceleri ve yaşantıları ortaya çıkarmaktadır (Wilkinson, 1993: 62). Yaratıcı drama etkinlikleri sonucunda kazanılan davranışlar incelendiğinde, bu etkinliklerde öğrencilerin kendilerini tanıdıkları ve kendilerine güven duydukları, bireysel ayrıntılara saygı duydukları, eleştirel düşünme yeteneği kazandıkları, birlikte çalışma alışkanlığı oluşturarak karar verme ve iletişim becerilerini geliştirdikleri görülmektedir. (Üstündağ, 2011: 105).

Yaratıcı drama etkinlikleri, gerçek olaylardan yola çıkılarak veya gerçeğe benzetilerek geliştirilen doğaçlama anlatımlardır. Bu canlandırmaların içeriği küçük hikâyeler veya birkaç kişi arasında geçen konuşmalar şeklinde düzenlenebilir. Örneğin, coğrafya eğitiminde, bir lokasyondan diğerine en kısa zamanda gitmek isteyen bir kişi ile ilgili drama etkinlikleri düzenlenebilir. Bir bölgenin sosyal yaşam biçiminin yanı sıra iklimi, doğal bitki örtüsü, akarsu ve gölleri ile ekonomik yaşam özelliklerinin çözümlenmesinde kullanılan haritalar, makaleler, karikatürler, gazete haberleri, fotoğraflar, belgesel filmlerdeki gerçek görüntü ve ses kayıtları, eskiden kullanılmış, sergilenmek veya saklanmak için korunan eşyalar, geçmişte yaşanan önemli olaylar, toplumsal yaşamı hayal etmek ve geçmişi daha iyi anlamak amacıyla ipucu olarak kullanılabilir. Bu bağlamda, olay ve olguların geçmişine bugünkü gözle bakarak o dönemde yaşayan insanları daha kolay anlamaya çalışmak yoluyla, empatik ilişkiler kurmak söz konusu olacaktır. Bütün bu ipuçlarının drama teknikleri ile birlikte kullanılması, yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesinde öğrencilere derinlemesine yaşantılar kazandırmakta; Coğrafya Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik ve Resim gibi pek çok alandaki öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır (Somers, 1995: 118; Neelands, 1995: 27, Kitson ve Spiby, 1997: 48; Karabağ, 2007: 283).

Seferihisar'da, Güzel Sanatlar, Mimarlık ve Şehir Planlama gibi pek çok disiplinin bulunduğu CittàSlow Üniversitesi Projesi'nin başlatılması, sadece Türkiye için değil, tüm dünya için mimarlıkta, tarımda, ormancılıkta, enerji üretiminde, gastronomide sürdürülebilirlik esaslarını benimseyen, doğaya karşı mücadele etmek yerine doğa ile birlikte çalışan yeni akım üniversiteler mümkün dedirten yapıların yaygınlaştırılması bağlamında çok değerli bir girişimdir. CittàSlow Üniversitesi, tüm insan yerleşimlerindeki gıda, enerji, barınak ve benzeri ihtiyaçların sürdürülebilir bir şekilde karşılanmasına imkân tanıyan, permakültürel tasarım sistemlerini hayata geçirmeyi amaçlamaktadır.

4.2. Gökçeada: Yavaş yemek, yavaş tarım ve yavaş turizm

Gökçeada'nın da içinde bulunduğu Kuzey Ege Adaları, günümüze kadar ulaşan kültürel miras değerleri ile köklü bir uygarlık sentezinin izlerini taşımaktadır. Sanatın birçok dalının ve ticaretin geliştiği bu adalarda yaşayan uygarlıklar, günümüzde de birçok insanı etkilemeye devam etmektedir (Yurtseven, H.R., 2007: 36). Bir Kuzey Ege adası olarak Gökçeada; rüzgârı, tatlı su kaynakları, Rum köylerindeki taş evleri, TÜDAV'a tahsis edilen Yıldız koyundaki Türkiye'nin ilk Su Altı Milli Parkı, sakızlı muhallebi, paştıço, kouka, cicirya, feta, koliva, dibek kahvesi, nar likörü, cipuna, şarap, keçi dolma gibi Slow Food kaynaklarının temsil ettiği mutfak mirası, organik tarımı, gastronomi eğitimi ve kendine özgü günlük yaşam kültürüyle özel bir destinasyondur.

Sakin Şehir ağına 2011 yılında katılan Türkiye'nin en büyük adası Gökçeada, Homeros'un İlyada destanında Imbros (rüzgârlı ada) adıyla geçmektedir. Pek çok göl, baraj ve koya sahip, dünyanın tatlı su kaynakları açısından en zengin adalarından biri olan Gökçeada'nın sağanaksız esen dinmek bilmeyen rüzgârıyla ünlü Aydınık (Kefalos) ve Güzelce koyları, başta Bulgaristan ve Romanya olmak üzere dünyanın farklı yerlerinden gelen sörfçülerin uğrak yeridir. Aydınık'ta sörf okulunun açılmasının ardından, kısa sürede hem yurt içinden hem de yurt dışından sörf severlerin buluşma noktası haline gelen ada, rüzgar potansiyeli sayesinde uluslararası bir merkez olma yolunda ilerlemektedir (Akkaya, 2012: 34).

Aydınık mevkiinde yer alan Tuz Gölü, rüzgâr ve dalgaların kopardığı bir lagündür; uzun yıllar boyunca rüzgâr ve dalgaların yığıldığı kumlar, gölü denizden ayırmayı başarmış fakat gölün denizle bağlantısı tam

olarak kesilmemiştir. Tuz Gölü ile deniz arasında ince bir kum seti bulunmaktadır. Yağmur suları ve denizden gelen tuzlu suyla beslenen gölün üzerinde, kurak dönemde buharlaşma sonucunda kalan tuz tabakasından elde edilen tuz, yüzyıllar boyunca Gökçeada'nın gereksinimini karşılamıştır. Tuz tabakasının altından çıkarılan siyah çamur ise, cilt ve deri hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır. Kurak dönemin ardından su tutmaya başlayan göl, flamingo popülasyonuna yaşam alanı sunmaktadır. Ada halkı, rüzgârın enerji için çok elverişli olduğunu, bu kaynaktan yararlanılması gerektiğini düşünmekte ve köy kahvehanelerinin duvarlarındaki eski fotoğraflarda asılı kalan rüzgârgüllerinin yeniden hayat bulmasını istemektedir.

Gökçeada'nın CittàSlow statüsünü kazanmasında, adada sürdürülen organik tarımın ve kültürel miras yönetimi, organik tarım işletmeciliği, gastronomi gibi alanlarda eğitim vererek CittàSlow kültürünün yaygınlaşması sürecinde önemli bir misyon üstlenen Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu'nun payı büyüktür. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Organik Tarım İşletmeciliği Bölümü'nde, organik tarım alanında bilimsel yöntemlerle çalışabilecek, topluma sağlıklı gıdalar temini ve bunları tüketme olanağı sağlayabilecek, bio-güvenlik ve bio-çeşitliliğin önemini kavramış, dünyada organik tarım konusundaki yeni yaklaşımlara uyum sağlayabilecek, pazarlama, üretim ve işleme konularında bilgi altyapısına sahip girişimci tarımcıların yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Gökçeada'da kullanılan organik tarım yöntemlerinin konvansiyonel tarıma üstünlüğü, sağlıklı yaşam için doğal sebze ve meyvelerin tüketilmesini mümkün kılmasıdır. Konvansiyonel tarımda, yapay gübre ve zirai ilaç kullanımı toprağı verimsizleştirerek yararlı bakterilerin ve biyolojik çeşitliliğin parçası olan böceklerin, kuşların ve küçük memelilerin ölümüne neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, konvansiyonel tarım yöntemleri, istatistiksel olarak orta vadede dünya gıda üretimini bir miktar artırıyor görünse de, kullanılan kimyasal maddeler toprağı ve suyu hızla kirletmektedir. Oysa Gökçeada'da sürdürülebilirliği sağladığı için uzun vadede verimli olan organik tarım yöntemlerinin uygulandığı, canlılığı korunmuş dengeli topraklarda yetişen bitkiler daha sağlıklı ve besleyici olmakta, zeytin doğal yollarla salamura edilmekte, soğuk sıkma yöntemi ile zeytinyağı üretimi ve geleneksel yöntemler kullanılarak hormonsuz üzümlerden ev şarabı imalatı yapılmaktadır. Zeytinin ilk sıkılmasından sonra elde edilen zeytinyağı, besin değerleri ve tat olarak en iyi yağ olarak nitelendirilmektedir. Araştırmalar, soğuk sıkma yönteminde, zeytin dâhil tüm bitki yağlarında antioksidan düzeyi, total fenol içeriği ve serbest radikalleri yakalama oranının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, soğuk sıkma yöntemi kullanılmadığında yağ, daha kolay okside olmakta ve belirtilen özellikler azalmakta veya kaybolmaktadır (Karagöz, A: 2012).

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Gastronomi Bölümü, Türk mutfağını çok disiplinli ve yeni bir gastronomi anlayışı içinde, dünya mutfağındaki yeri ile birlikte araştırmayı amaçlamaktadır. Bölümün bu özelliğini belirginleştiren dersler, Gastronomi, Gastronomi İncelemeleri, Gastronomi Estetiği, Yemek Kültürü, Akdeniz Yemek Kültürü ve Mutfağı, Türk Yemek Kültürü ve Mutfağı, Yavaş Seyahat ve Turizm, Gastro-Turizm'dir. Öğrencilerin belirli alanlarda uzmanlaşmasına yönelik olarak Balık, Bira, Ekmek, Et, Kahve ve Çay, Makarna ve Pizza, Peynir, Rakı, Şarap, Zeytin ve Zeytinyağı gibi tematik seçmeli dersler ve Anadolu Mutfağı, Ege Mutfağı, Fransız Mutfağı, Girit Mutfağı, İstanbul Mutfağı, İtalyan Mutfağı ve Osmanlı Mutfağı gibi bölgesel seçmeli dersler bulunmaktadır. Gastronomi Bölümü öğrencileri, uzmanlık alanlarıyla ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında tematik ve bölgesel stajlarla, uygulamaya yönelik çalışmalar yapmaktadır. Gastronomi Bölümü'nde; gıda ve hizmet sektörlerine, Gastronomi Bilimleri'ne çok disiplinli ve sürdürülebilir bir yaklaşımla bakan Gastronomlar yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Kültürel Miras Yönetimi Bölümü'nde, Türkiye'nin arkeolojik varlıklarının, kültürel miras ve sanat birikiminin özenle korunması, bu varlıkların ulusal ve uluslararası alanda tanıtımının sağlanması ve bu yolla sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanmasına yönelik çalışmalara katkıda bulunacak, yöneticilik bilgisine sahip bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bölüm öğrencileri, uygarlıkları temsil eden kültürel mirası tanıyıp onlar hakkında teorik bilgiler alırken; aynı zamanda kültürel mirasın yönetilmesi, belgelenmesi, tanımlanması, tanıtılması ve korunması yönünden gerekli olan teorik bilgi altyapısını geliştirerek müze çalışmalarıyla birlikte kültürel miras kaynakları yönetiminin teorik ve pratik yönleriyle tanışmaktadır (GUBY, 2012).

4.3. Akyaka: Nail Çakırhan Ula evi, doğa ve su sporları, Azmak turları, Akya buğulama, Çitirmek

Gökova Körfezi ağzındaki Sakin Şehir Akyaka, günümüzde Ege ve Akdeniz'deki kıyı yerleşimlerinin plansız yapılaşmayla birlikte yüzleşmek zorunda kaldığı kaçınılmaz son dan uzak kalmayı başaran bir tür örnek şehir denemesidir. Özel Çevre Koruma Statüsü'nün yanı sıra doğal SİT Alanı içinde olması, kuzeyinde 1000 metreye yükselen Sakar Dağı, doğusunda Kadın ve Akçapınar azmakları, azmaklar arasında uzanan verimli ova ve Gökova Körfezi'ne açılan ıssız koylar, Nail Çakırhan tarafından tipik Muğla-Ula mimarisinin stilize edildiği, geleneksel çizgiler taşıyan ahşap evleri Akyaka coğrafyasını özel kılmaktadır.

Nail Çakırhan, Ağa Han mimarlık ödülünü, mimarlık eğitimi olmaksızın alan tek kişidir. Çakırhan'a 1983'te bu ödülü getiren Akyaka Evi, Nail Çakırhan'ın 1970 ve 1972 yılları arasında, Gökova Körfezi'nde inşa ettirdiği, geleneksel Ula konut mimarlığının özelliklerini taşıyan küçük bir yapıdır. Nail Çakırhan Akyaka Evi, yerel mimari özellikleri evrensel bir kültürel zemine taşımakla kalmayıp bağlamını dönüştürerek, geleneksel ahşap mimarlığın yerini özensiz beton yapılara bırakmaya başladığı Ula'da model alınmıştır. Ulalılar, eski ahşap evlerini restore etmeye ve hatta yeniden inşa etmeye başlamışlardır. Bölge, Özel Çevre Koruma Alanı Statüsü'nü kazandıktan sonra, Belediye Akyaka Evi'ni plan hükmü haline getirerek, Çakırhan'ın inşa ettirdiği evlerin özelliklerini taşımayan; saçak ahşap tavanı, trabzanı, kuşluğu olmayan, baca şekli ve pencere oranları bu örneğe uymayan yapılara inşa izni vermemiştir. Taş temeller üzerindeki ahşap iskeletli ve tuğla dolgulu yapı, eşsiz bir ahşap ustalığı sergilemektedir. (Cansever, 2011: 190).

Ağa Han jürisi, katıksız ve zarif bulduğu tasarımın, geçmiş modellerin basit yinelemesinin çok daha ötesine gittiğini belirterek, doğayla olağanüstü uyumunun, çok amaçlı kullanımının ve iç mekân atmosferinin, Akyaka Evi'ne büyük bir seçkinlik kazandırdığı yorumunu yapmıştır. Bugün, Gökova kıyısındaki Akyaka'da 3 bine yakın evde Akyaka'nın mimari dokusunun yaratıcısı Nail Çakırhan'ın imzası vardır (Er, 2011: 118).

Akyaka'nın ünlü Mavi Bayraklı plajının yanı sıra, coğrafyasına can veren iki akarsudan biri olan Kadın Azmağı, sualtı bitki popülasyonu ile dalış meraklıları için cazip bir doğal akvaryum sunmaktadır. Yıl boyu yüksek debisini ve sıcaklığını koruyan bu sodalı akarsuda eskiden yöre kadınlarının çamaşırlarını yıkamasından dolayı, akarsu halk arasında Kadın Azmağı olarak adlandırılmaktadır. Akyaka'nın özdeşleştiği coğrafyanın diğer akarsuyu Akçapınar, denize yaklaştığı noktadan itibaren denizle arasında uzun bir kıyı şeridi oluşturmaktadır. Doğal SİT Alanı olan Akçapınar Azmağı ile Kadın Azmağı arasında kano, uçurtma kayağı (kite surf) ve çift kişilik yamaç paraşütü gibi (tandem), motorlu su sporlarına alternatif doğa sporları ilgi görmektedir (Tuvi, 2010: 38). Küçük piyade tekneleriyle azmak turu yapmak, Akyaka'nın mimari dokusunun yaratıcısı Nail Çakırhan'ın adının verildiği sokakta dolaşmak ve Azmak kıyısında Akya buğulamayı ve Akyaka balı ile susamın pişirilmesiyle yapılan Çitirmek'i tatmak, Akyaka klasikleri arasında bulunmaktadır.

4.4. Yenipazar: Bisiklet istasyonları, geleneksel Yörük şenliği ve Yenipazar pidesi.

MÖ 2000'li yıllara tarihlenen Antik Orthosia kenti, Büyük Menderes Havzası'nın orta bölümünde mütevazı bir kasaba olan Yenipazar'ın ilk yerleşim yeridir. Bu yerleşim yeri, çevredeki köy ve kasabalarda yaşayan halk için ürünlerini satabilecekleri, haftada bir gün kurulan küçük çapta bir pazar olarak önem kazanmıştır. Yenipazar adını bu Pazar yerinden almaktadır (Cittaslow Türkiye, 2012). Yenipazar'ın yerel mutfağını temsil eden en önemli Slow Food kaynakları Yenipazar pidesi, cızdırma, yavru kavurması, hurma ve pırasalı ekmektir. Batı Anadolu'nun kültür mirası olan Geleneksel Yörük Şenlikleri, yirmi altı yıldır Yenipazar'da düzenlenmeye devam ettirilmektedir.

Seferihisar'ın ön onayını alarak, Haziran 2011'de Polonya'daki Genel Kurul'da Türkiye'nin dört yeni Sakin Şehrinden biri olarak seçilmesi, Yenipazar'ın yerel kalkınma modelinin lokomotif olmuştur. Bu bağlamda, kasabada aracısız köy pazarı ve kadın kooperatifleri kurulmuş, yaya alanları artırılmış, sivil mimari örnekleri koruma altına alınmış ve bisiklet istasyonları projelendirilmiştir. Bisiklet kullanımının alternatif bir ulaşım aracı olarak yaygınlaştırılması amacıyla her yıl Bisiklet Şenlikleri organize edilerek bisikletlerin kasabada daha çok görünür hale getirilmesi hedeflenmektedir.

4.5. Taraklı: Jeotermal enerji, ahşap konaklar, geleneksel el sanatları ve köpük helvası

19. yüzyılda, İstanbul'dan Anadolu'ya uzanan İpek yolu üzerinde bir konaklama merkezi olan Taraklı, o dönemde ipek böcekçiliği, şimşir tarak ve kaşıklarıyla önem kazanmıştır. 1950'li yılların ardından, E5 karayolunun ve TEM'in dışında kalarak büyük şehirlerin hızlı yaşam tarzından uzaklaşmıştır.

Taraklı evlerinin kendine özgü genel karakteristiği, 19. yüzyıl Osmanlı şehir mimarisini yansıtan üç katlı ahşap karkas evlerden oluşmasıdır. Korunarak günümüze ulaşanlar arasında bulunan Küçükhan, Kale Han, Çakırlar, Orhangazi Çarşısı ve Hacırifatlar gibi birçok tarihi konağın restorasyonu tamamlanarak bu yapılar butik otel fonksiyonu kazandırılmıştır. Cittaslow üyeliğinin bir özdenetim mekanizması olarak fonksiyonellik kazandığı Taraklı'da, jeotermal enerji potansiyelinin gelecek beş yıllık dönemde rasyonel anlamda değerlendirilebilmesi amacıyla, iki yüz elli bin kişiden oluşan bir nüfus kitlesine hizmet vermeyi hedefleyen kaplıca tesisleri projelendirilmektedir.

Sonuç

Sakin şehir prensipleri ve girişimlerinden övgüyle bahseden birçok araştırmacı, sakin şehirlerin, küreselleşmenin baskın temaları arasında öne çıkan tüketici kültürünü eleştiren bir ağ oluşturarak, sürdürülebilir kalkınma ve şehirselleşme tasarımı desteklediği düşüncesinde birleşmektedir (Knox, 2005: 8; Mayer ve Knox, 2006: 326; Pink, 2007: 62; Miele, 2008: 137; Newman ve Jennings, 2008: 197; Lindholm, 2010: 228). Sakin şehirlerin hedefi, Yavaş Yemek hareketinden esinlendiği yavaşlık felsefesini şehirselleşme politikaya uygulamaktır. Şehirselleşme politikaları bağlamında, sakin şehirler ölçeğindeki planlama uygulamalarında öne çıkan şehirselleşme tasarımı, yeni bir şehirleşme akımından ilham almıştır. Yeni şehirleşme akımı, şehrin mahallelerini yavaş yavaş uygun biçimde yeniden tasarlayan, mahallelerde yerel ekonomik faaliyetleri destekleyen, şehrin farklı toplumsal kesimlerinin birlikte yaşamalarının önünü açan, kültürel mirasa saygılı ve çevreci ilkelere sahip bir akımdır (Duru, 2005: 65; Yörük, 2005: 82; Scmitz, 2008: 332; Morgan, Prichard ve Pride, 2012: 15). Yerel ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi kategorisinde, ekolojik tarım faaliyetlerinin desteklenmesi önemli bir yer tutmaktadır. Köy bahçelerinin ve pazarlarının desteklediği Fransa'nın Notre-Dame-de-Gravanchon şehri gibi örnekler, yeni şehirleşme akımı ile kırsal toprakları yakınlaştıran unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir (Çiner, 2011: 17).

Şehirselleşme sürecinde yeniden yapılanma, şehirlerin sosyal inşaa süreci ve kültürel özelliklerinin ön plana çıkarılması, günümüzde gündemde yer alan tartışma konuları arasındadır. Avrupa'da, Avrupa şehirlerinin yeniden inşaa çerçevesinde, modern Avrupa şehrinin aşırı sanayileşmiş yapısına karşı, sanayi öncesi şehri ve bu modele uygun şehirselleşme mekânların oluşturulması projeleri başlatılarak Avrupa Şehirselleşme Rönesansı olarak da adlandırılan mimari akım, birçok mimar, şehir bilimci ve şehir planlamacı tarafından desteklenmektedir. Bu projelerde, şehir planlamasında geleneksel unsurların kullanılmasının, tasarım ilkeleri ile şehirselleşme kalitesi arasındaki bağı kuvvetlendirdiğine dikkat çekilerek şehirselleşme tasarımının Avrupa şehirlerinin mevcut geleneklerine göre düzenlenmesinin sürdürülebilir kalkınmanın ön koşulu olduğunun altı çizilmektedir (Balula, 2010: 34; Evans ve Kruger, 2012: 128). Bu bağlamda, tarihi şehirselleşme dokuyu öne çıkaran yapıların desteklenmesi, yavaş yavaş yollarının genişletilmesi, bisiklet yollarının artırılması, toplu taşımanın özendirilmesi, biyomimarinin teşvik edilmesi, şehirselleşme yeşil alanların artırılması gibi pek çok Cittaslow ölçütünün, şehirselleşme tasarımı çerçevesinde, yeni şehirleşme akımından ilham alınarak belirlendiği düşüncesi ortaya çıkmaktadır.

Cittaslow akımı, tasarım ilkeleri ile şehirselleşme kalitesi arasındaki bağı kuvvetlendirmekle birlikte, şehirselleşme tasarım ideolojisinin ötesinde, küreselleşme ölçeğinde kapitalizmin tüketici unsurları ile bütünleşen görsel, işitsel, koklama, tatma ve dokunma duyusu ile ilgili bütün deneyimleri eleştiren ve tüm bu unsurları sakin şehirlerin etosunun dışında tutan bir hareket olarak günümüz dünyasında önem kazanmaktadır. Küreselleşme kültürünün büyük gücünün kültürel farklılıkları tehdit etmesi ve yaşamın ritmini standartlaştırması, Yavaşlık felsefesini hayata geçiren toplumlar doğurarak, sakin şehirler aracılığı ile aynılaşma sürecine gösterilen direnç ivme kazandırmaktadır.

Sakin Şehir hareketi, küreselleşmenin şehir ölçeğinde geldiği bir aşamanın ürünüdür. Bu aşama, Türkiye özelinde ve Türk Dünyası genelinde doğaya ve mimari dokuya saygılı, yörelere özgü tasarımların gerçekleştirildiği yeni mekânlar inşa edilerek ve ölçek küçültülerek, daha fazla yatırım ve sermayeye dolaşım kazandırılarak, Sakin Şehir teması ile yerel ölçeklerde sunulmalıdır.

Günümüz Türkiye'si, sıradan bir turist varış noktası olmaktan çıkarak, tarihi, kültürü, sanatı, doğal güzellikleri, gastronomisi, folkloru, sıcak ve konuksever insanları ile Akdeniz ve Avrasya coğrafyasının en önemli turizm ülkelerinden biri konumuna ulaşmıştır. Türkiye, 21. yüzyılın farklı renk ve lezzetler arayan, doğa ile yöre kültürü üzerinde aşırı baskı yaratan turizm faaliyetlerinden uzaklaşarak değişen turist profiline, talep ettiği tüm özelliklere sahip bir ülkedir. Türkiye'nin 2023 Turizm Stratejisi'ne yön veren temel belirleyicilerden biri, zengin kültürel ve doğal değerlere sahip şehirlerimizin markalaştırılarak çekim noktaları ve tematik bölgesel destinasyonlar oluşturulması, bir diğeri ise Türkiye'nin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerinin koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirilmesi ve ekoturizm gibi turizm alternatiflerinin geliştirilerek, turizm sektörünün ülke kalkınmasında güçlü bir manevra sahası oluşturmasıdır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012).

Küresel ekseninde yapılan yatırımlara karşı, yerel ölçekte yapılacak iyi tarım ve ekoturizm faaliyetlerinin desteklendiği uzun soluklu politikalar aracılığı ile sakin şehirlerimizin yerel karakteristikleri yeniden keşfedildiğinde ve keşfedilen karakteristiklerin küresel düzlemle ilişkisi kurulup bu mekânlar değer kazandığında, Türkiye'nin eşsiz turizm potansiyeli, sürdürülebilirlik özelliği göz ardı edilmeden küresel ölçekte turizmin hizmetine taşınabilecektir. Sunulan imkânlar ve ortamlar farklı olsa dahi ekoturizm ve sakin şehir destinasyonlarının felsefeleri aynıdır: Hepsi, konuklarıyla ve sakinleriyle birlikte, büyük ölçüde kendi kendilerine yeten bir sistem kurmaya ve doğada bıraktıkları ayak izini küçültmeye çalışmaktadır. Temiz enerji kullanımı, doğal organik ve yöresel gıda, biyomimari, atıkların geri kazanımı ekoturizm çiftliklerinde ve sakin şehirlerde esas alınan ortak ölçütlerdir. Dünya Turizm Örgütü, (WTO, 2011) turizmde en hızlı büyüyen sektör olan ekoturizmin yılda % 10 ile 50 arasında gelişme gösterdiğine, günümüz turist profiline tercihlerinde doğa ve kültür temelli turların belirleyici olduğuna, kitle turizmi faaliyetlerinin bilinen standartlardan uzaklaşmaya başladığına dikkat çekmektedir. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi'nin (WTTC, 2012) öngörüsü ise, Türkiye'nin 2015 yılına kadar % 10.2'ye varan yıllık büyüme oranı ile turizmde en hızlı gelişen ülke olacağı yönündedir. Doğal değerlere olduğu kadar, kültürel değerlere de saygılı sakin şehir destinasyonlarımız, Türkiye'nin ekoturizm potansiyelinin gelişmesinde önemli roller üstlenerek, doğa tahribatını ve kültürel erozyonu yavaşlatabilir. Sakin şehir felsefesinin benimsendiği Türkiye şehirlerinin, sahip oldukları markalar sebebiyle kısa vadede daha çok turist ve turizm geliri beklentisi içine girmeden, kitlesel hareketleri sürükleyen turizm modelinden uzak kalmayı başarmaları oranında, sakin şehir modelinin ülkemizde uygulanabilir bir model olarak hayatta kalma şansı artacaktır.

Kaynakça

- Akkaya, Ö. (2012). “*Gökçeada Rüzgârlı Öyküler*”, **NG Türkiye Traveler** (Haziran): 32-37.
- Akman, E. ve Argun, Ç. (2010). “*Yerel Kalkınmanın Bir Aracı Olarak CittàSlow (Yavaş Kentler) Seferihisar Örneği*”, **Kent ve Toplum** (2): 43-48.
- Angeli, Franco. (2012). **Cittaslow: dall'Italia al mondo**. Italy, Milano.
- Aymergen, F. (2012). “*Mavi Bayraklı Plajlar*”, **NG Türkiye Traveler** (Haziran): 38-43.
- Balula, D. L. (2010). “*Urban Design and Planning Policy: Theoretical Foundations and Prospects for a New Urbanism in Portugal*”. **Doctoral Dissertation**, The State University of New Jersey, NJ.
- Bilgi, G. M. (2008). “*Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Dersi Kapsamındaki Çevre Konularının Öğretiminde Aktif Öğretim Yöntemlerinin Rolü*”. **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cansever, Meltem. (2011). **Türkiye'nin Kültür Mirası / 100 Mimari Şaheser**. İstanbul: NTV Yayınları.
- Carmona, Matthew; Tiesdel, Steve; Heath, Tim and Oc, Taner. (2010). **Public places - Urban Spaces: The Dimensions of Urban Design**. USA: Architectural Press.
- Counce, Stephen. (2011). **Sözlü Tarih ve Yerel Tarihçi**. Çev. B. B. Can ve A. Yalçınkaya, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Cittaslow Türkiye (2012). **Yenipazar**. (www.cittaslowturkiye.org , Erişim tarihi: 4 Eylül 2012).
- Council of Europe (2011). **Towards a Europe of Shared Social Responsibilities: Challenges and Strategies**. Paris: Council of Europe Publishing.
- Çiner, C. U. (2011). “*CittàSlow Hareketi ve Türkiye'deki Uygulamaları*”, **Memleket Mevzuat** (71): 12-23.

- Duru, B. (2005). “*Avrupa Birliği Kentsel Politikası ve Türkiye Kentleri Üzerine*”, **Mülkiye** (29): 59-75.
- Er, A. (2011). “*Sahyangoz Hızında Yaşamak*”, **NG Türkiye** (Aralık, 128): 116-119.
- Evans, Peter and Krüger, Angelika. (2012). **Youth and Community Empowerment in Europe: International Perspectives**. UK: The Policy Press.
- Fullagar, Simone; Markwell, Kevin and Wilson, Erica. (2012). **Slow Tourism: Experiences and Mobilities**. UK: Short Run Press Ltd.
- Glaeser, Edward. (2011). **Triumph of the City**. USA: Penguin Press HC.
- Goldstein, B. Evan. (Ed.). (2012). **Collaborative Resilience: Moving Through Crisis to Opportunity**. USA: Massachusetts Institute of Technology.
- Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu (2012). **Gastronomi, Kültürel Miras Yönetimi ve Organik Tarım İşletmeciliği Bölümleri**. (<http://guby.comu.edu.tr/akademik3.html> , Erişim tarihi: 3 Eylül 2012).
- İlyasoğlu, Aynur; Soytemel, Ebru vd. (2002). **Buldan 1 / 2, Türkiye Kültür Envanteri Pilot Bölge Çalışmaları**. İstanbul: Kültür Bakanlığı, TÜBA.
- Karabağ, Servet. (2007). “*Coğrafya Öğretmenlerinin Mesleki Sorumlulukları*”. S. Karabağ ve S. Şahin (Ed.), **Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi** (271-283). Ankara: Gazi Kitabevi
- Karagöz, A. (2012). “*Her Şey Tobumla Başlar*”. **NG Türkiye** (Ek: Gerçek Gıda, 131): 4-47.
- Kiper, Perihan. (2006). **Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel – Kültürel Değerlerinin Koruması, Türkiye – Bodrum Örneği**. İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı
- Kitson, Neil and Spiby, Ian. (1997). **Drama 7 – 11: Developing Primary Teaching Skills**. NY: Routledge.
- Knox, L. Paul. (2005). “*Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World*”. **Journal of Urban Design** 10 (1), 1-11.
- Kunzig, Robert. (2011). “*Yedi Milyar*”. **NG Türkiye** (Aralık, 128): 95-115.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2012). (www.kultur.gov.tr , Erişim tarihi: 04.09.2012).
- Lindholm, Charles and Zuquete, J. Pedro. (2010). **The Struggle for the World: Liberation Movements for the 21st Century**. California: Stanford University Press.
- Mayer, H. and Knox, L. P. (2006). “*Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World*”. **Journal of Urban Affairs** 28 (4), 321-334.
- Miele, M. (2008). “*CittàSlow: Producing Slowness against the Fast Life*”. **Space and Polity** 12 (1): 135-156.
- Modelski, George. (2003). **World Cities: -3000 to 2000**. Washington DC: FAROS 2000, Signature Book Printing Inc., Gaithersburg, Maryland.
- Mohr, Juergen. (2011). **From an Affluent Society to a Happy Society: Vital Signs Promising a Change and the Impacts on Industries**. Hamburg: Diplomica Verlag GmbH.
- Morgan, Nigel; Pritchard, Annette and Pride, Roger. (2011). **Destination Brands / Managing Place Reputation**. UK: Elsevier Ltd.
- Neelands, Jonathan. (2000). **Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama**. UK: Cambridge University Press.
- Newman, Peter and Jennings, Isabella. (2008). **Cities as Sustainable Ecosystems: Principles and Practices**. Washington DC: Island Press.
- Owen, David. (2009). **Green Metropolis: Why Living Smaller, Living Closer and Driving Less are the Keys to Sustainability**. NY, USA: Riverhead Books, Penguin Group Inc.
- Pink, S. (2007). “*Sensing CittàSlow: Slow Living and the Constitution of the Sensory City*”. **The Senses and Society** 2 (1), 59-77.
- Pink, Sarah. (2012a). **Situating Everyday Life**. London: Sage Publications Ltd.
- Pink, Sarah. (2012b). **Advances in Visual Methodology**. London: Sage Publication Ltd.
- Radstrom, S. (2011). “*Identity: An Introduction and History of CittàSlow*”. **Italian Journal of Planning Practice** 1 (1), 90-113.
- Ritzer, G. (2007). “*Unique and Global*”. **Slow** (56): 48-54.
- Robinson, Peter; Heitmann, Sine and Dieke, Peter. (Eds.). (2011). **Research Themes for Tourism**. UK: MPG Books Group.

- Scmitz, S. (2008). “*Du New Urbanism au New Ruralism: Un Debat en Cours sur des Nouvelles Visions de L’avenir des Campagnes aux Etat’s – Unis*”, **Geocarrefour**, 83 (4), 331-336.
- Simons, J. (2000). “*Creativity Processes and the Primary Classroom*”. **Primary Educator** 6 (1), 8-20.
- Slow Food. (2012). **An Overview of the Slow Food Movement**.(www.slowfood.com, Erişim tarihi: 16 Ağustos 2012).
- Somers, John. (1995). **Drama in the Curriculum**. Great Britain: Cassell Educational Ltd.
- Şarman, Ç. (2011). “*Seferihisar: Yavaş Şehir*”. **Atlas** 222 (9), 71-86.
- Tuvi, Reyan. (2010). **Mavi Tatil**. İstanbul: Doğuş Yayın Grubu.
- Yaşın, M. (2011). “*Tohum Takası Şenliği*”. **Atlas** 216 (3), 34.
- Yılmaz, C.; Bilgi, G. M. (2011). “*Aday Öğretmenlerin Coğrafya Arazi Çalışmalarına Bakışı*”. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri** 11 (2), 961-983.
- Yörükkan, Turhan. (2005). **İnsanca Yaşamak İçin Şehir ve Konut**. Ankara: Ebabil Yayınları.
- Yurtseven, H. Rıdvan. (2007). **Slow Food ve Gökçeada: Yönetmel Bir Yaklaşım**. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Üstündağ, Tülay. (2011). **Yaratıcılığa Yolculuk**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Wilkinson, A. Joyce. (1993). **Drama, Brain and Meaning. The Symbolic Dramatic Play – Literacy Connection: Whole Brain, Whole Body, Holistic Learning**. USA: Ginn Press.
- WTO (2011). **Sustainable Development Tourism E-Bulletin**.(www.unwto.org/sdt/, Erişim tarihi: 18 Eylül 2011).
- WTTC (2012). **World Travel and Tourism Council Report**. (www.wttc.org/, Erişim tarihi: 10 Aralık 2012).